

Marek STYCH

Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie

Analiza wyborów piastunów organów sołectw w regulacjach statutów sołectw gminy miejsko-wiejskiej Piwniczna Zdrój

1. Wstęp

Autor artykułu porusza istotną kwestię związaną z przeprowadzonymi w sołectwach badanej gminy wyborami piastunów organów. Materia ta zostanie przedstawiona w odniesieniu do wyborów sołtysa oraz członków rady sołeckiej. W początkowej części zostanie przedstawiona regulacja procedury wyborczej zawarta w statutach sołectw, a następnie analizie zostaną poddane protokoły z przeprowadzonych wyborów. W tym celu przeprowadzono kwerendę dokumentów w urzędzie gminy w roku 2013. Całość rozważań zamykają przedstawione w tym zakresie postulaty *de lege ferenda*.

Punktem wyjścia jest określenie granic administracyjnych poszczególnych jednostek pomocniczych. Aktualnie granice administracyjne sołectw zostały unormowane w statutach tych jednostek. Tabela nr 1 przedstawia granice sołectw gminy miejsko-wiejskiej Piwniczna Zdrój.

Tabela nr 1
Granice administracyjne sołectw miasta i gminy Piwniczna Zdrój

Podstawa prawna granic administracyjnych jednostki pomocniczej	Nazwa jednostki pomocniczej	Granice administracyjne jednostki pomocniczej
§4 ust. 3 statutu sołectwa Młodów – załącznik nr 1 do uchwały nr V/43/03 Rady Miasta i Gminy w Piwnicznej Zdroju z dnia 31 stycznia 2003 r.	Sołectwo Młodów	Wieś Młodów – obszar 710,4 ha
§4 ust. 3 statutu sołectwa Głębokie – załącznik nr 1 do uchwały nr V/44/03 Rady Miasta i Gminy w Piwnicznej Zdroju z dnia 31 stycznia 2003 r.	Sołectwo Głębokie	Wieś Głębokie – obszar 132 ha
§4 ust. 3 statutu sołectwa Kokuszk – załącznik nr 1 do uchwały nr V/39/03 Rady Miasta i Gminy w Piwnicznej Zdroju z dnia 31 stycznia 2003 r.	Sołectwo Kokuszk	Wieś Kokuszk
§4 ust. 3 statutu sołectwa Wierchomla Wielka – załącznik nr 1 do uchwały nr V/41/03 Rady Miasta i Gminy w Piwnicznej Zdroju z dnia 31 stycznia 2003 r.	Sołectwo Wierchomla Wielka	Wsie: Wierchomla Wielka – obszar 3.118 ha, Wierchomla Mała – obszar 828 ha
§4 ust. 3 statutu sołectwa Łomnica Zdrój – załącznik nr 1 do uchwały nr V/42/03 Rady Miasta i Gminy w Piwnicznej Zdroju z dnia 31 stycznia 2003 r.	Sołectwo Łomnica Zdrój	Wieś Łomnica Zdrój – obszar 2.572,4 ha
§4 ust. 3 statutu sołectwa Zubrzyk – załącznik nr 1 do uchwały nr V/40/03 Rady Miasta i Gminy w Piwnicznej Zdroju z dnia 31 stycznia 2003 r.	Sołectwo Zubrzyk	Wieś Zubrzyk – obszar 563,3 ha

Źródło: opracowanie własne na podstawie statutów jednostek pomocniczych gminy Piwniczna Zdrój.

Problematyka związana z wyborem sołtysa i rady sołeckiej została unormowana w statutach następujących sołectw¹:

- uchwała nr V/39/03 Rady Miasta i Gminy w Piwnicznej Zdroju z dnia 31 stycznia 2003 w sprawie sołectwa Kokuszk,
- uchwała nr V/40/03 Rady Miasta i Gminy w Piwnicznej Zdroju z dnia 31 stycznia 2003 w sprawie sołectwa Zubrzyk,

¹ Od autora: statuty uzyskane w wyniku przeprowadzenia kwerendy dokumentów w urzędzie gminy Piwniczna Zdrój; na stronie BIP-u brak powyższych aktów prawnych.

- uchwała nr V/41/03 Rady Miasta i Gminy w Piwnicznej Zdroju z dnia 31 stycznia 2003 w sprawie sołectwa Wierchomla Wielka,
- uchwała nr V/42/03 Rady Miasta i Gminy w Piwnicznej Zdroju z dnia 31 stycznia 2003 w sprawie sołectwa Łomnica Zdrój,
- uchwała nr V/43/03 Rady Miasta i Gminy w Piwnicznej Zdroju z dnia 31 stycznia 2003 w sprawie sołectwa Młodów,
- uchwała nr V/44/03 Rady Miasta i Gminy w Piwnicznej Zdroju z dnia 31 stycznia 2003 w sprawie sołectwa Głębokie.

Regulacja wyboru sołtysa i rady sołeckiej jest unormowana w rozdz. VI „Wybór sołtysa i rady sołeckiej” §27–33 a ich analiza została przeprowadzona na przykładzie statutu sołectwa Łomnica Zdrój. Wynika to z faktu, że regulacje związane z procedurą wyborczą piastunów organów sołectwa we wszystkich statutach tych jednostek zostały unormowane w sposób identyczny, co wydaje się słuszne, biorąc pod uwagę założenia ustawodawcy zawarte w ustawie o samorządzie gminnym².

Analiza tych przepisów została ograniczona do procedury wyborczej związanej z wyborem sołtysa i rady sołeckiej. Rozważania w tym względzie należy rozpocząć od §29 ust. 1, który normuje problematykę powołania komisji skrutacyjnej³. Powołanie wskazanej komisji w świetle statutu jest obligatoryjne – przepis zawiera zwrot „(...) wybory przeprowadza (...)”⁴. Liczebność członków została określona poprzez użycie w przepisie sformułowania „w składzie co najmniej trzech osób”, tym samym regulacja statutowa wskazała minimalną liczbę osób wchodzących w skład komisji bez jednoczesnego uregulowania górnej granicy. Biorąc pod uwagę praktykę w tego typu wyborach, co do zasady powołuje się 3-osobowe składy komisji skrutacyjnych. Wydaje się, że jest to optymalna liczba potrzebna do prawidłowego przebiegu procedury wyborczej, jednocześnie nie wprowadza w okresie wyborczym nadmiernie rozbudowanych struktur wewnętrznych. Jednocześnie regulacja statutowa w analizowanym przepisie wskazuje cel powołania komisji, jej jedynym zadaniem jest przeprowadzenie wyborów sołtysa i rady sołeckiej. Zatem wskazanie w trakcie zebrania wiejskiego innych zadań dla komisji będzie stanowiło naruszenie przepisów statutu.

Katalog zadań komisji, został zawarty w §29 ust. 3 statutu, jest to katalog zamknięty, o czym świadczy użyty w przepisie zwrot „(...) do zadań komisji należy (...)”.

² Zob. Zawadzka B., Glosa do wyroku NSA z 3.IX.1991 r. II SA 524/91. [Dot. zarządzenia wyborów sołtysa], „Samorząd Terytorialny” nr 4/1992, s. 68–71.

³ Art. 29 ust. 1 statutu sołectwa Łomnica Zdrój „wybory przeprowadza Komisja Skrutacyjna w składzie co najmniej trzech osób wybranych spośród uprawnionych uczestników zebrania”.

⁴ np.: Wyrok WSA z siedzibą w Opolu z dnia 6 marca 2008 r., II SA/Op 560/07, Legalis [Zasady przeprowadzania wyborów sołtysa i rady sołeckiej i wyboru komisji skrutacyjnej; obowiązki rady gminy uchwalającej statut sołectwa].

Wyliczenie enumeratywne w powołanym przepisie statutu sołectwa Łomnica Zdrój wskazuje na następujące zadania:

- przedstawienie uczestnikom zebrania trybu przeprowadzenia wyborów, zadanie zastrzeżone w ust. 3 §29 statutu sołectwa Łomnica Zdrój; stąd też należy uznać, że uprawnienie to nie przysługuje przewodniczącemu zebrania,
- przyjmowanie zgłoszeń kandydatów⁵,
- przeprowadzenie głosowania,
- ustalenie wyników wyborów,
- ogłoszenie wyników wyborów,
- sporządzenie protokołu o wynikach wyborów.

Zgodnie z ust. 4 powołanego przepisu sporządzony protokół jest podpisywany przez członków komisji oraz przewodniczącego zebrania.

Nawiązując do art. 36 ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym liczba zgłaszanych kandydatów powinna być nieograniczona. Przesłanki, jakie powinien spełniać kandydat, będą analogiczne jak te określone w przepisie art. 10 §1 ust. 3 oraz §2 ustawy Kodeks wyborczy z dnia 5 stycznia 2011 r.⁶:

- ukończone 18 lat,
- pełna zdolność do czynności prawnych⁷,
- posiadanie pełni praw wyborczych i publicznych.

Kandydaci są zgłaszani „bezpośrednio przez uprawnionych uczestników zebrania”, jak stanowi przepis ust. 1 §30. Unormowanie to wywołuje daleko idące skutki, polegające na tym, że:

- zgłoszenie kandydata następuje na zebraniu wiejskim⁸ (formalne otwarcie zebrania przez przewodniczącego i jego zamknięcie określa czas, w jakim kandydaci mogą być zgłoszeni),

⁵ Zob. Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 czerwca 2013 r. 63/2013 – Teza: Do kandydatów na sołtysów nie można stosować przepisu ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112 ze zm.), pozbawiającego biernego prawa wyborczego osoby skazane prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego, Wspólnota 2013 nr 15, str. 6, Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. 2013, poz. 2301, Legalis.

⁶ Dz. U. Nr 21, poz. 112 ze zm.

⁷ np.: Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Dolnośląskiego z dnia 29 lipca 2011 r., NK-N.4131.552.2011.AM5, Dz. Urz. Woj. Doln. 2011 nr 164, poz. 2813, Legalis; [Zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych sołectwa; niedopuszczalne warunki uczestnictwa w wyborach organów jednostki pomocniczej samorządu terytorialnego].

⁸ np.: Abramowicz B., *Zebranie wiejskie jako przykład zgromadzeniowej formy uczestnictwa obywatelskiego – sprawozdanie z obserwacji*, „Samorząd Terytorialny” nr 6/2011, s. 17–31.

- kandydata zgłasza osoba (grupa osób) uczestnicząca w zebraniu wiejskim i posiadająca prawo do jego zgłoszenia⁹, czyni to osobiście – inna forma zgłoszenia kandydata będzie prawnie bezskuteczna,
- kandydat musi posiadać bierne prawo wyborcze,
- osoba kandydująca powinna uczestniczyć w zebraniu wiejskim, od tego rozwiązania ust. 2 § 30 statutu przewiduje wyjątek, jednakże w każdym takim przypadku decyzja została zastrzeżona dla zebrania wiejskiego, które podejmuje ją w formie uchwały¹⁰. Warunkiem jest wyrażenie zgody w formie pisemnej przez kandydata. Zgoda ta powinna zostać wyrażona przed podjęciem uchwały przez zebranie wiejskie, wynika to z brzmienia przepisu ust. 2 „(...) która wyraziła na to pisemną zgodę (...)” – zgoda zatem musi być wcześniejsza nawet niż sam moment rozpoczęcia zebrania wiejskiego.

Z kolei w ust. 3 § 30 statutu ustrojodawca gminny określił kolejne etapy procedury wyborczej:

- zgłoszenie kandydatów i akt głosowania w wyborach sołtysa,
- zgłoszenie kandydatów i głosowanie nad wyborem członków rady sołeckiej.

Kolejne przepisy zawarte w ust. 4 i 5 § 30 oraz § 31 i 32 dotyczą już samego aktu wyborczego i wskazują jego elementy:

- równość w akcie głosowania – każdy z uczestników posiada jeden głos i waga każdego głosu jest taka sama;
- bezpośredniość głosowania – każdy uprawniony mieszkaniec musi sam oddać głos;
- głosowanie przy użyciu kart do głosowania opatrzonych pieczęcią urzędową burmistrza;
- określenie większości – zwykła większość głosów oddanych za kandydatem – wybrany zostaje kandydat, który uzyska największą liczbę głosów;
- głosowanie tajne – wydaje się zasadne wprowadzenie tajności w akcie głosowania poprzez zagwarantowanie w przepisie miejsca do „oddania głosu – jego skreślenie”¹¹;
- zasada otrzymania równej liczby głosów przez dwóch kandydatów skutkuje przeprowadzeniem drugiej tury głosowania.

⁹ Wyrok NSA z dnia 13 kwietnia 1999 r. II SA 231/99 – Teza: Czynne prawo wyborcze organów sołectwa mają stali mieszkańcy sołectwa uprawnieni do głosowania, a więc przebywający tam z zamiarem stałego pobytu, nawet jeśli nie są zameldowani na stałe, Biul. Inf. Pr. 1999 nr 3, str. 54, Legalis, Wokanda 1999 nr 7, poz. 38.

¹⁰ Por. Malisz E., Zebranie wiejskie jako organ stanowiący samorządu mieszkańców wsi. Nowe rozwiązania organizacyjno-prawne, OMT nr 8–9/1986, s. 23–28.

¹¹ Od autora: „skreślenie kandydata” w miejscu gwarantującym tajność głosowania, np.: kabina, miejsce za zasłoną, w taki sposób aby osoby trzecie nie mogły się zorientować, jak głosował mieszkaniec.

Analizując § 30 ust. 1 statutu, można określić czasookres działania tej komisji, wynika to jednoznacznie z zapisu „wybory przeprowadza komisja skrutacyjna”. Komisja zostaje powołana na zebraniu wiejskim, decyduje o tym zwrot o brzmieniu „(...) w składzie (...) spośród uprawnionych uczestników zebrania”, i przed rozpoczęciem procedury wyborczej. Moment zamknięcia prac komisji skrutacyjnej to jednocześnie zamknięcie procedury i ogłoszenie wyników wyborów na sołtysa i członka rady sołeckiej. Kolejne zagadnienie związane z funkcjonowaniem komisji dotyczy kształtowania jej składu. Członkiem komisji może być „uprawniony uczestnik zebrania wiejskiego”, zgodnie z § 14 ust. 2 statutu jest to każdy mieszkaniec sołectwa posiadający czynne prawo wyborcze do Rady Miasta i Gminy.

Jak zostanie wykazane w dalszej części pojęcie „uprawniony uczestnik zebrania wiejskiego” jest zbyt szerokie i niezgodne z regulacjami zawartymi w art. 36 ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie statuty sołectw wprowadzają katalog osób, które są wyłączone z aktu głosowania. Prawo to nie przysługuje osobom, które kandydują na sołtysa lub członka rady sołeckiej (§ 29 ust. 2), w ten sposób ustrojodawca gminny dążył do uniknięcia konfliktu interesów i nadużyć w procedurze głosowania.

W dalszej części zostaną przedstawione procedury wyborów sołtysa i członków rady sołeckiej w poszczególnych sołectwach. Analiza ta zostanie przeprowadzona w ujęciu chronologicznym – przeprowadzania wyborów.

2. Wybory sołtysa i członków rady sołeckiej w sołectwie Głębokie

Wybory piastunów organów sołectwa przeprowadzono w dniu 19 lutego 2011 r. Na ten dzień zostało zwołane zebranie wiejskie¹². W trakcie zebrania dokonano wyboru trzyosobowej komisji skrutacyjnej. Uczestnicy zebrania zgłosili jednego kandydata na sołtysa¹³, była to pani Sabina Szwala. W protokole można odnaleźć adnotację, że kandydatka wyraziła zgodę na kandydowanie. W akcie głosowania uczestniczyło 12 mieszkańców – oddano 11 głosów ważnych i 1 głos był nieważny. Komisja skrutacyjna ogłosiła wyniki tajnego głosowania. Protokół został podpisany przez członków komisji i przedstawiciela urzędu miasta i gminy. Podpis na protokole przedstawiciela urzędu miasta i gminy jest zasadny, uwzględniając przepis § 36 zawarty w rozdz. VII „Postanowienia końcowe”¹⁴.

¹² Protokół z przeprowadzenia wyborów w sołectwie Głębokie w dniu 19 lutego 2011 r. – urząd gminy Piwniczna Zdrój.

¹³ Zob. Wyrok WSA z siedzibą w Lublinie z dnia 7 maja 2012 r., III SA/Lu 89/12, Legalis [Wymagania wobec kandydata na stanowisko sołtysa].

¹⁴ § 36 „W ramach stałej pomocy sołtysowi i radzie sołeckiej burmistrz wyznacza pracownika urzędu miasta i gminy, odpowiedzialnego za przygotowanie materiałów i obsługę techniczną zebrań wiejskich”.

Trudno określić na czym polega obsługa techniczna zebrań wiejskich, pracownik ten bowiem nie posiada uprawnień do wkraczania w kompetencje przewodniczącego zebrania wiejskiego, nie może również wykonywać zadań zastrzeżonych dla komisji skrutacyjnej. Wydaje się, że zadaniem typowym dla pracownika powinno być służenie pomocą przewodniczącemu zebrania wiejskiego, polegającym na doradzaniu w zakresie przestrzegania przepisów statutu podczas przebiegu zebrania wiejskiego.

Jak zostanie wykazane w dalszej części opracowania w procedurach wyborczych dochodziło do naruszeń przepisów statutów.

Kolejną procedurą wyborczą przeprowadzoną we wskazanym sołectwie dotyczyły wyboru członków rady sołeckiej. Przeprowadzono je w tym samym dniu i była to druga procedura wyborcza¹⁵. W tym przypadku jednak dokonano zmiany składu osobowego komisji skrutacyjnej, ze względu na fakt kandydowania jednego z członków komisji (pan Henryk Jania) do rady sołeckiej¹⁶. Rozwiązanie to należy uznać za słuszne i mające na celu zapobieżenie ewentualnym konfliktom interesów. Protokół zawiera informacje, dotyczącą składu liczebnego rady sołeckiej – „wybiera się 4 członków”. Z brzmienia zwrotu „wybiera się” wynika obligatoryjny charakter tej czynności, w szczególności biorąc pod uwagę fakt, że statut sołectwa Głębokie milczy w tym zakresie.

Zebranie zgłosiło 4 kandydatów do rady sołeckiej – protokół zawiera informację o wyrażeniu zgody na kandydowanie. W protokole jednakże brak informacji o:

- liczbie mieszkańców obecnych na zebraniu,
- liczbie ważnie oddanych głosów,
- liczbie głosów nieważnych.

Unormowanie statutowe w tym zakresie jest jednoznaczne – stwierdzenie przed głosowaniem liczby mieszkańców oraz obliczenie głosów ważnych i nieważnych (głosów „za” i „przeciw”) jest obowiązkiem komisji skrutacyjnej¹⁷.

¹⁵ Protokół z przeprowadzonych wyborów w sołectwie Głębokie w dniu 19 lutego 2011 r. – urząd gminy Piwniczna Zdrój.

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ Wyrok WSA z siedzibą w Opolu z dnia 15 września 2009 r., II SA/Op 225/09 – Teza: 1. Wykładnia gramatyczna i celowościowa przepisu art. 36 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.) przesądza o tym, że prawo wybierania sołtysa oraz członków rady sołeckiej przysługuje osobom fizycznym mającym status stałego mieszkańca sołectwa i uprawnionym do głosowania. Przepis ten reguluje podstawowe zasady prawa wyborczego w odniesieniu do wyboru sołtysa i członków rady sołeckiej. Przydanie w przepisie rangi statutowej – zebraniu wiejskiemu charakteru elekcyjnego, w sposób oczywisty pozostaje także w sprzeczności z regulacją art. 36 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym, w którym wyraźnie stwierdzono, że zebranie wiejskie jest w sołectwie organem uchwałodawczym, a wykonawczym – sołtys, natomiast działalność sołtysa wspomaga rada sołecka. Tym samym ustawodawca nadał zebraniu wiejskiemu wyłącznie uprawnienia uchwałodawcze. Ponadto,

Trudno ocenić, czy w tym przypadku obowiązek ten został zachowany. Niedopuszczalne jest domniemanie liczby mieszkańców uczestniczących w poprzednim głosowaniu i przyjęcie założenia, że taka sama liczba uczestniczyła w aktualnym głosowaniu¹⁸. Stąd też braki występujące w protokole należy uznać za istotne błędy proceduralne lub wady sporządzenia samego protokołu.

W początkowej części protokołu wprowadzono zapis o przeprowadzeniu tajnego głosowania nad wyborem kandydatów na członków rady sołeckiej, który jest zgodny z §31 statutu sołectwa Głębokie. Pewnym wzmocnieniem zasady przeprowadzania wyborów tajnych jest §26 statutu, który zawiera regulacje brzmiące: „w sprawach personalnych przeprowadza się głosowanie tajne przy pomocy komisji skrutacyjnej”. W samym analizowanym protokole można jednak odnaleźć w tzw. dodatkowych informacjach adnotację w brzmieniu „rada sołecka została wybrana jednogłośnie 12 głosów tak; Zebranie podjęło uchwałę o wyborze rady sołeckiej w głosowaniu jawnym – bez głosów przeciwnych”. Biorąc pod uwagę przedstawione wcześniej uwagi, zapis ten jest nie zgodny z przepisami statutu, co prawda przepis §25 stwierdza, że „Głosowanie odbywa się w sposób jawny. Zebranie może postanowić o przeprowadzeniu głosowania tajnego nad konkretną sprawą”. Wskazany przepis jednak znajduje się w rozdz. V „Tryb głosowania i ważność uchwał”, nie dotyczy zatem przeprowadzania procedury wyborczej, która została unormowana w rozdz. VI zatytułowanym „Wybór sołtysa i rady sołeckiej”.

Podsumowując, należy stwierdzić istotną wadę proceduralną w przeprowadzonej procedurze wyborów rady sołeckiej, która powinna skutkować przeprowadzeniem ponownych wyborów do tego organu. Przeprowadzone przez komisję skrutacyjną wybory członków rady sołeckiej naruszyły wskazane wcześniej przepisy statutu sołectwa Głębokie¹⁹.

Biorąc pod uwagę błędy stwierdzone w protokole z zebrania wiejskiego sołectwa Głębokie związane z wyborem rady sołeckiej, pojawia się pytanie o kontrolę podjętej uchwały o wyborze rady sołeckiej w głosowaniu jawnym (o takiej wspomina protokół). Właściwy organ powinien stwierdzić wadliwość podjętej w tym przypadku uchwały przez zebranie wiejskie. Materia ta jest normowana

ustawa o samorządzie gminnym nie zawiera, w omawianej materii, zapisu pozwalającego na przyjęcie konstrukcji domniemania właściwości zebrania wiejskiego w sprawach nieuregulowanych ustawą, Legalis.

¹⁸ Od autora: mieszkaniec sołectwa mógł opuścić zebranie wiejskie – zmniejszy się wówczas liczba uczestników zebrania; w miejsce osoby, która opuściła zebranie mogła wejść osoba (liczba łączna się zgadza), jednakże może ona nie posiadać prawa udziału w głosowaniu.

¹⁹ np.: Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Pomorskiego z dnia 22 grudnia 2011 r., NK-III.4131.29.2011.TM – Teza: Sołtys oraz członkowie rady sołeckiej wybierani są w głosowaniu tajnym, bezpośrednim, spośród nieograniczonej liczby kandydatów, przez stałych mieszkańców sołectwa uprawnionych do głosowania. Ani statut sołectwa, ani sołtys nie mogą zmienić tych zasad, Wspólnota 2012 nr 9, str. 47, Legalis.

w rozdz. VII „Postanowienia końcowe” w §35 ust. 1 i 2²⁰. Ust. 1 wskazanego przepisu odnosi się do uchwał podjętych przez zebranie wiejskie, tym samym nakłada obowiązek przesłania wspomnianej uchwały burmistrzowi. Z kolei ust. 2 dokonuje podziału prowadzonej kontroli na dwie sfery:

- bieżąca kontrola – w sprawach typowych związanych z działalnością sołectwa,
- statutowa działalność – sprawy normowane w przepisach statutu, w interesującej nas kwestii będą to między innymi procedury wyborów organów sołectwa.

W konkluzji należy stwierdzić, iż w tym zakresie trudno mówić o przeprowadzonej kontroli przez organ wykonawczy, bowiem przedmiotowa uchwała nie została uchylona, a wybory rady sołectkiej nie zostały powtórzone. Podczas przeprowadzonej kwerendy w urzędzie gminy nie stwierdzono w dokumentacji przedmiotowej uchwały.

3. Wybory sołtysa i członków rady sołectkiej w sołectwie Zubrzyk

Wybory organów sołectwa odbyły się w dniu 27 lutego 2011 r.²¹ Podobnie jak w poprzednio analizowanym sołectwie, tu również dokonano wyboru trzyosobowej komisji skrutacyjnej a na zebraniu był obecny przedstawiciel urzędu miasta i gminy. Na zebraniu mieszkańcy zgłosili 2 kandydatów na sołtysa – pan Józef Toczek i Jan Tokarczyk, zgodnie z ust. 3 §30 statutu sołectwa Zubrzyk. Liczba mieszkańców ustalona przez przewodniczącego zebrania to 31 osób (§28 ust. 4 statutu). W procedurze głosowania komisja skrutacyjna stwierdziła głosów ważnych w liczbie 29 i 2 głosy nieważne. Wybrany na sołtysa w wyniku wyborów tajnych (§31) i zastosowania zwykłej większości głosów został pan J. Toczek (oddano głosów „za” – 22). Protokół został podpisany przez członków komisji skrutacyjnej oraz przedstawiciela urzędu (§29 ust. 4 statutu).

Przebieg procedury wyboru sołtysa należy ocenić jako zgodny z regulacjami statutu.

Jako drugą procedurę podobnie jak w przypadku wcześniej omówionego sołectwa gminy Piwniczna Zdrój przeprowadzono wybory członków rady sołectkiej (ust. 3 §30 statutu). Liczba członków rady sołectkiej została określona na 4.

²⁰ §35 ust. 1 „Sołtys przekazuje burmistrzowi w terminie 7 dni od ich podjęcia uchwały, wnioski i opinie zebrania wiejskiego, rady sołectkiej.”; ust. 2 „Bieżącą kontrolę nad statutową działalnością sołectwa sprawuje burmistrz”.

²¹ Protokół z przeprowadzenia wyborów sołtysa w sołectwie Zubrzyk w dniu 27 lutego 2011 r. – urząd gminy Piwniczna Zdrój;
Protokół z przeprowadzenia wyborów członków rady sołectkiej w sołectwie Zubrzyk w dniu 27 lutego 2011 r. – urząd gminy Piwniczna Zdrój.

W przypadku tej procedury podobnie jak we wcześniej analizowanym sołectwie również dokonano zmiany składu komisji skrutacyjnej ze względu na kandydowanie pana Mariusza Lisa do rady sołeckiej (w jego miejsce została wybrana pani Małgorzata Więcek). Uczestnicy zebrania wiejskiego zgłosili 4 kandydatów: M. Pilecki, J. Tokarczyk, M. Lis, B. Lelito²².

Badając jednak samą treść protokołu, należy wskazać na zawarte w nim istotne wady, trudno bowiem mówić w tym przypadku o błędach, biorąc pod uwagę fakt obecności na zebraniu pracownika urzędu gminy. Przede wszystkim należy wskazać na następujące elementy:

- niemożność ustalenia liczby mieszkańców obecnych na zebraniu,
- brak informacji o liczbie oddanych głosów ważnych i nieważnych,
- brak danych o ilości głosów oddanych na poszczególnych kandydatów.

W tym stanie faktycznym należy wysnuć uwagi podobne do przedstawionych przy omawianiu procedury wyboru rady sołeckiej w sołectwie Głębokie. Biorąc pod uwagę istotność tych wad, wydaje się zasadne również unieważnienie wyborów i przeprowadzenie ponownej procedury wyborczej odnośnie rady sołeckiej. Problem jest istotny, biorąc pod uwagę sytuację, w której np.: mieszkańiec sołectwa chciałby złożyć protest i podważyć przebieg wyborów na podstawie sporządzonego protokołu. Zawarte zapisy w protokole uniemożliwiają złożenie protestu, ze względu na brak podstawowych informacji o przebiegu procedury.

Sytuacja taka nie miałaby miejsca, gdyby w praktyce realizowano przepisy zawarte w statucie sołectwa Zubrzyk – § 35 dotyczący kontroli sprawowanej przez burmistrza.

4. Wybory sołtysa i członków rady sołeckiej w sołectwie Łomnica Zdrój

Wybory odbyły się na zebraniu wiejskim zwołanym w dniu 27 lutego 2011 r. Na wstępie rozpoczęcia procedury powołano komisję skrutacyjną w składzie trzech osób²³.

Zgłoszono 2 kandydatów na sołtysa (pani Barbara Piekoszewska i pan Stanisław Wnęk), którzy wyrazili zgodę na kandydowanie. W zebraniu uczestniczyło 178 mieszkańców – liczba ważnie oddanych głosów to 175 (oddano jeden głos nieważny). W protokole brak informacji, czy w przypadku dwóch głosów brakujących (uczestniczyło 178 mieszkańców – głosowało 176) wydano karty do głosowania, czy osoby te uczestniczyły w akcie głosowania. W wyniku przepro-

²² Protokół z przeprowadzenia wyborów rady sołeckiej w sołectwie Zubrzyk w dniu 27 lutego 2011 r. – urząd gminy Piwniczna Zdrój.

²³ Protokół z przeprowadzenia wyborów sołtysa wsi sołectwa Łomnica Zdrój w dniu 27 lutego 2011 r. – urząd gminy Piwniczna Zdrój.

wadzenia tajnego głosowania zgodnie z regulacjami statutu i uzyskania poparcia w wysokości 100 głosów na sołtysa został wybrany pan S. Wnęk. Kontrkandydatka uzyskała 75 głosów poparcia społeczności wiejskiej.

Poza przedstawioną uwagą dotyczącą dwóch głosów, przebieg procedury był zgodny z przepisami statutu sołectwa Łomnica Zdrój.

Kolejne przeprowadzone wybory w tym dniu związane były z wyborem członków rady sołeckiej. Podobnie jak w innych badanych sołectwach, na wstępie dokonano wyboru nowego składu komisji skrutacyjnej. W miejsce pani Zofii Franczak i Anny Węclawik członkami komisji zostali pani Marta Lis i Sabina Sztuczka. Przewodnictwo objęła pani Magdalena Kucaba (członek komisji skrutacyjnej przy wyborach sołtysa)²⁴.

Do rady sołeckiej wybierano 9 członków i tylu kandydatów zgłosiło zebranie mieszkańców (kandydaci wyrazili zgodę na kandydowanie). Z analizy protokołu można uzyskać informację dotyczącą liczby mieszkańców obecnych na zebraniu – 178 mieszkańców. Protokół jednak nie zawiera danych dotyczących liczby ważnie oddanych głosów, liczby głosów nieważnych oraz nie rozstrzyga kwestii związanych z liczbą głosów, jaką otrzymał dany kandydat.

Z układu nazwisk w protokole można wysnuć wniosek o stopniu poparcia społecznego dla kandydata od nr 1 do 9. Jednakże z treści protokołu z przebiegu zebrania wiejskiego w sposób jasny powinien wynikać podział głosów pomiędzy poszczególnych kandydatów. Jest to bez wątpienia istotna wada protokołu jak i procedury wyborczej, ponieważ nie można stwierdzić, czy w ogóle komisja skrutacyjna ogłosiła wyniki wyborów członków rady sołeckiej.

Kolejnym problemem był przebieg samej procedury głosowania. Zapisy zawarte w protokole są w tym względzie niejasne. W początkowej części wspomina on o głosowaniu tajnym, w części końcowej podsumowującej zawiera zapis o przeprowadzeniu głosowania tajnego (wcześniej zawarto uregulowanie dotyczące głosowania jawnego). Jest to wada istotna, która powinna skutkować unieważnieniem wyborów i koniecznością ich ponownego przeprowadzenia. Protokół nie wspomina, tak jak w przypadku analizowanego sołectwa Głębokie, o podjętej uchwale przez zebranie wiejskie w zakresie zmiany procedury wyborczej określonej w statucie.

W pozostałym zakresie należy odnieść uwagi przedstawione przy omawianiu sołectwa Głębokie.

²⁴ Protokół z przeprowadzenia wyborów rady sołeckiej sołectwa Łomnica Zdrój w dniu 27 lutego 2011 r. – urząd gminy Piwniczna Zdrój.

5. Wybory sołtysa i członków rady sołeckiej w sołectwie Kokuszką

Podobnie jak w poprzednio omawianym sołectwie również w dniu 27 lutego 2011 r. odbyły się wybory do organów sołectwa Kokuszką²⁵. Procedurę przeprowadziła trzyosobowa komisja skrutacyjna powołana przez mieszkańców uczestniczących w zebraniu wiejskim. Na zebraniu zgłoszono 2 kandydatów na sołtysa ponieważ procedura ta była pierwszą przeprowadzaną zgodnie ze statutem sołectwa Kokuszką. Kandydaci, podobnie jak we wcześniej analizowanych procedurach, wyrazili zgodę na kandydowanie. W zebraniu uczestniczyło 31 mieszkańców – oddano 30 głosów ważnych. Największą liczbę głosów poparcia uzyskał Marek Chmielowski – 16 głosów.

Pojawia się również pytanie o liczbę wydanych kart do głosowania, biorąc pod uwagę różnicę pomiędzy liczbą mieszkańców a liczbą ważnie oddanych głosów 30 w tym zakresie protokół milczy.

W pozostałej materii zapisy protokołu z przebiegu wyborów są zgodne z regulacją statutu.

W przypadku tego sołectwa również dokonano zmiany składu komisji skrutacyjnej: w miejsce pana Jana Izworskiego i pani Janiny Gardoń wybrano panią Jadwigę Łagowską oraz pana Mariusza Cieslikowskiego. Komisja skrutacyjna w nowym składzie przeprowadziła wybory członków rady sołeckiej²⁶. Według protokołu liczba członków rady sołeckiej została określona na 6 osób. W dalszej części protokołu pojawiają się zapisy związane z przebiegiem samego aktu głosowania.

Wskazano liczbę mieszkańców obecnych na zebraniu, zgodnie z protokołem wynosiła ona 31 osób. W przypadku tego sołectwa podobnie jak poprzednich wystąpiła zmiana rodzaju głosowania z tajnego na jawne²⁷. Według protokołu każdy z kandydatów w głosowaniu jawnym został wybrany jednogłośnie, co oznacza, że nie przeprowadzano jednego aktu głosowania, lecz 6 głosowań nad każdym z kandydatów oddzielnie. Jak wynika z zapisów protokołu, odstąpiono od realizacji przepisu § 30 ust. 5 statutu, który wprowadza „głosowanie kartami do głosowania”.

Podsumowując wskazaną procedurę wyborczą, należy podkreślić, że komisja skrutacyjna była zobowiązana zgodnie z § 29 ust. 3 statutu do:

²⁵ Protokół z przeprowadzonych wyborów sołtysa w sołectwie Kokuszką w dniu 27 lutego 2011 r. – urząd gminy Piwniczna Zdrój.

²⁶ Protokół z przeprowadzonych wyborów rady sołeckiej w sołectwie Kokuszką z dnia 27 lutego 2011 r. – urząd gminy Piwniczna Zdrój.

²⁷ Od autora: skreślono w protokole rodzaj głosowania – tajne na jawne – w podsumowaniu wyników głosowania.

- przedstawienia procedury wyborczej,
- przeprowadzenia głosowania.

Z analizy protokołu wynika jednak, iż sama naruszyła regulacje statutowe.

Stąd też należy odnieść do tej procedury wyborczej również uwagi poczynione przy wyborach rady sołeckiej w poprzednio przedstawionych sołectwach.

6. Wybory sołtysa i członków rady sołeckiej w sołectwie Wierchomla Wielka

Wybory piastunów organów sołectwa przeprowadzono w dniu 20 marca 2011 r.²⁸, procedurę rozpoczęła wybrana wcześniej komisja skrutacyjna. Na zebraniu wiejskim zgłoszono 2 kandydatów na sołtysa, wyrazili oni zgodę na kandydowanie. Jak wynika z brzmienia protokołu, tak jak w poprzednich sołectwach, byli oni obecni na zebraniu. Z kolei liczba mieszkańców obecnych na zebraniu wynosiła 91 i tyle oddano ważnych głosów. Na sołtysa został wybrany pan Witold Kaliński, który uzyskał 72 głosy poparcia. Podobnie jak w poprzednich sołectwach, protokół został podpisany przez członków komisji skrutacyjnej i przedstawiciela urzędu.

Analizowana procedura spełnia wymogi zawarte w statucie sołectwa.

W momencie zamknięcia procedury wyborów sołtysa i rozpoczęcia procedury wyborów członków rady sołeckiej dokonano również zmiany składu komisji skrutacyjnej, było to związane z kandydowaniem członków komisji w liczbie dwóch do rady sołeckiej²⁹.

W przypadku wyborów rady sołeckiej dokonano wyboru 10 członków, tyle samo kandydatów zgłosili mieszkańcy na zebraniu wiejskim. W tym sołectwie również wbrew regulacji statutowej przeprowadzono jawne głosowanie i kandydaci zostali wybrani w sposób jednogłosny. Protokół w części stwierdzającej ważność wyborów zawiera dosyć oryginalną klauzulę, która brzmi „Rada sołectwa uznana została za wybraną bez głosowania tajnego. Głosowanie jawne – jednogłosnie bez głosu przeciwnego”. Zgodnie z przepisem statutowym do zadań komisji skrutacyjnej należy ogłoszenie wyników wyborów, poprzez wygłoszenie klauzuli w brzmieniu, np.: „w wyniku przeprowadzonych wyborów do rady sołeckiej wybrano: (...); Poszczególni kandydaci uzyskali poparcie w wysokości: (...)”. Stwierdzenie przez komisję w protokole, że „rada sołecka została uznana za wybraną” jest przykładem wadliwego sformułowania użytego w trakcie trwania procedury wyboru członków rady sołeckiej. Kwestia wyboru wspomnianych

²⁸ Protokół z przeprowadzonych wyborów sołtysa sołectwa Wierchomla Wielka w dniu 20 marca 2011 r. – urząd gminy Piwniczna Zdrój.

²⁹ Protokół z przeprowadzonych wyborów rady sołeckiej sołectwa Wierchomla Wielka w dniu 20 marca 2011 r. – urząd gminy Piwniczna Zdrój.

członków nie jest sprawą „uznania”, jak głosi zapis w protokole, lecz sprawą unormowaną w sposób szczegółowy w statucie jednostki pomocniczej.

W odniesieniu do pozostałych zapisów należy podnieść podobne uwagi, jak w przypadku wcześniej omówionych sołectw.

7. Wybory sołtysa i członków rady sołeckiej w sołectwie Młodów

Wybory w tym sołectwie odbyły się jako ostatnie w przypadku wszystkich sołectw gminy miejsko-wiejskiej Piwniczna Zdrój. Zebranie wiejskie zebrało się w dniu 10 kwietnia 2011 r.³⁰ W fazie początkowej procedury dokonano wyboru składu osobowego komisji skrutacyjnej. Stali mieszkańcy zgłosili na zebraniu wiejskim 2 kandydatów na sołtysa. Protokół zawiera informację o złożeniu oświadczenia zawierającego zgodę na kandydowanie. Liczba mieszkańców obecnych na zebraniu to 29 osób, taką samą liczbę oddano głosów ważnych. Przeprowadzono głosowanie tajne przy użyciu kart do głosowania, podobnie jak we wcześniej przeprowadzonych wyborach sołtysów w omówionych już sołectwach. Na sołtysa został wybrany pan Antoni Kulig, który uzyskał poparcie 20 głosów.

Analizując przebieg procedury według protokołu, należy ocenić ją jako prawidłową, nie narusza ona bowiem przepisów statutowych sołectwa Młodów.

Druga procedura wyborcza zgodnie z § 30 ust. 3 statutu sołectwa Młodów, dotyczyła wyboru członków rady sołeckiej³¹. Na wstępie również dokonano zmiany składu osobowego komisji skrutacyjnej. Do rady sołeckiej wybrano 4 członków i tylu zgłosili mieszkańcy na zebraniu wiejskim. W tym przypadku, analizując zapisy zawarte w protokole, trudno stwierdzić, czy w ogóle przeprowadzono głosowanie.

Po pierwsze do protokołu został wprowadzony zapis, który nie występował w poprzednich protokołach odnoszących się do wyborów członków rady sołeckiej w omówionych sołectwach. Zapis ów brzmi: „Zebranie podjęło uchwałę o uznaniu składu rady sołeckiej za wybraną bez głosowania tajnego (liczba kandydatów jest równa liczbie członków rady sołeckiej)”. Powstaje pytanie, co wynika z przedstawionego zapisu w protokole? Przede wszystkim należy podnieść następujące uwagi:

- zebranie podjęło uchwałę wbrew regulacji zawartej w § 31 i 32 statutu sołectwa Młodów,

³⁰ Protokół z przeprowadzonych wyborów sołtysa sołectwa Młodów w dniu 10 kwietnia 2011 r. – urząd gminy Piwniczna Zdrój.

³¹ Protokół z przeprowadzenia wyborów rady sołeckiej sołectwa Młodów w dniu 10 kwietnia 2011 r. – urząd gminy Piwniczna Zdrój.

- uchwała dotyczyła „uznania składu rady sołeckiej za wybraną bez głosowania tajnego” – analizując § 31 statutu, należy jednoznacznie stwierdzić, że zebranie wiejskie przekroczyło swoje uprawnienia zawarte w przepisach § 30, 31 i 32 statutu,
- wybór członków rady sołeckiej zgodnie z przepisem art. 36 ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym i wspomnianymi już przepisami statutu nie może być przejawem „uznania” organu uchwałodawczego sołectwa, jest to jego ustawowy i statutowy obowiązek,
- umiejscowienie zapisu określającego liczbę głosów oddanych za kandydatami na członków rady sołeckiej, wskazuje, że czterech kandydatów przedstawiono łącznie na zebraniu wiejskim i „jednogłośnie ich zaakceptowano”. Czy jednak formalnie przeprowadzono akt wyborczy, jest to trudne do ustalenia.

W protokole na uwagę zasługuje również fakt, że wspomina on w swoich zapisach cały czas o wyborach tajnych (dwukrotnie). W tym zakresie nie dokonano skreśleń tych zapisów, jak to uczyniono we wcześniejszych protokołach analizowanych sołectw.

Biorąc pod uwagę powyższe, należy stwierdzić, że na podstawie treści zawartych w protokole, przebieg procedury wyboru składu rady sołeckiej wykazywał stosunkowo dużą liczbę naruszeń. Skutkiem tego powołana w protokole uchwała zebrania wiejskiego powinna zostać uchylona, a sama procedura wyboru członków rady sołeckiej z pewnością powtórzona. Analizowana procedura przeprowadzona w sołectwie Młodów naruszyła zarówno przepis ustawy o samorządzie gminnym, jak i przepisy statutu sołectwa³².

8. Podsumowanie

Analizując powyższe procedury wyborcze przeprowadzone w sołectwach, należy stwierdzić brak w praktyce realizacji przepisów zawartych w statutach. Chodzi przede wszystkim o przepisy dotyczące sprawowania kontroli i nadzoru nad działalnością organów gminy. Świadczy o tym brak podjętych wadliwych uchwał przez omawiane zebrania wiejskie. Negatywnie należy też ocenić uczestnictwo przedstawiciela urzędu gminy w zebraniach wiejskich. Osoba ta nie służyła pomocą prawną w zakresie prawidłowego przebiegu procedury wyborczej w sołectwach.

Podstawowe znaczenie ma regulacja zawarta w powoływanym już art. 36 ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym. Przepis ten reguluje podstawowe zasady

³² Od autora: w urzędzie gminy brak wspomnianej uchwały pomimo wymogów zawartych w § 35 statutu sołectwa Młodów.

Zob. Wyrok WSA z siedzibą w Rzeszowie z dnia 22 lutego 2008 r., II SA/Rz 412/07, Legalis [Pojęcie naruszenia interesu prawnego uchwałą rady gminy; zakres nadzoru rady gminy nad wyborami sołtysa].

prawa wyborczego do organów sołectwa, takich jak sołtys i rada sołecka. Jednocześnie określa on krąg osób posiadających czynne prawo wyborcze, przysługujące ono „stałym mieszkańcom sołectwa uprawnionym do głosowania”, zaś bierne prawo wyborcze posiada nieograniczona liczba kandydatów. Jest to regulacja bardzo ogólna i oszczędna w sformułowaniach. Stąd należy wskazać na konieczność rozwinięcia tych regulacji w przepisach statutów sołectw. Zatem do regulacji statutowej należy:

- tryb i forma zgłaszania kandydatur,
- sposób głosowania na kandydatów (np.: na zebraniu wiejskim, czy też w lokalu wyborczym),
- procedura, którą powinno się stosować w sprawach związanych z wyborem organów.

Przy czym należy pamiętać, że wszystkie regulacje zamieszczone w statucie nie mogą modyfikować ani zmieniać regulacji ustawowych. Obligatoryjnym elementem powinno być doprecyzowanie przebiegu procedury wyborów w jednostce pomocniczej. Jako postulaty regulacji statutowej można przedstawić następujące elementy:

- miejsce przeprowadzenia wyborów – zebranie mieszkańców lub lokale wyborcze: jedna i druga forma przeprowadzania wyborów jest zgodna z prawem, jednak wydaje się, że drugi sposób głosowania daje większą gwarancję tajności. W tym miejscu pojawia się jednak ograniczenie ustawowe mówiące o „zebraniu wiejskim”. Głosowanie w lokalu wyborczym sprawdzi się zatem w dużych jednostkach miejskich, takich jak dzielnice czy osiedla. Przy zastosowaniu metody lokalu wyborczego „stali mieszkańcy” mają możliwość przyścia do lokalu o dogodnej dla nich porze, w wyznaczonych statutem ramach czasowych, np. od godz. 8.00 do 20.00, a organy gminy nie mają problemu z zapewnieniem na czas wyborów właściwej sali, która pomieści wszystkich uprawnionych do głosowania. Jeśli jednak głosowanie odbywa się w trakcie zebrania mieszkańców (zebrania wiejskiego – wymóg ustawy w sołectwach), wówczas wyborcom należy zagwarantować takie warunki, aby uniknąć podejrzeń o możliwość manipulacji, a w późniejszym okresie składania protestów mających na celu podważenie ważności wyborów;
- zagwarantowanie tajności głosowania – np. poprzez przygotowanie osłoniętych miejsc do głosowania, czy też wcześniejsze sporządzenie listy uprawnionych do głosowania, na której wyborcy złożą swój podpis. Należy też przygotować opieczetowane przez urząd gminy karty do głosowania, które powinny być wydawane wyborcom za ich pokwitowaniem. Po przeprowadzeniu wyborów zarówno wydane, jak i pozostałe, niewykorzystane karty powinny zostać zliczone, a wyniki zapisane w protokole wyborczym sporządzonym przez komisję skrutacyjną;

- zagwarantowanie bezpośredniości głosowania; przepis ten, jeżeli zostanie wprowadzony do statutu, należy interpretować w sposób dosłowny – wyborca sam oddaje swój głos na wybranego kandydata (wynika to również z samej istoty pojęcia „zebranie wiejskie”).

Prawo do kandydowania na sołtysa normowane w omawianym już art. 36 ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym przysługuje, jak już wspomniano, nieograniczonej liczbie kandydatów. Statut sołectwa nie może w tym zakresie zawęzić przepisu ustawy i wprowadzać ograniczenia polegającego np.: na wskazaniu liczby kandydatów, którzy mogą być zgłoszeni. Wprowadzenie takiego unormowania do statutu byłoby niezgodne z prawem, również za niezgodne z przepisami należy uznać ewentualne ograniczenia statutowe dotyczące wieku kandydatów, poza wspomnianą już oczywistą przesłanką ukończenia 18 lat. Za wystarczające regulacje należy uznać przepisy Kodeksu wyborczego, które są w tym zakresie jednoznaczne.

Statut powinien również zawierać przepisy dotyczące formy oraz trybu zgłaszania kandydatów. Zgłaszanie kandydatów powinno się odbywać po uzyskaniu od nich zgody na kandydowanie w formie pisemnej lub ustnej na zebraniu wiejskim pod warunkiem zaprotokołowania jej. Wprowadzenie do statutu takiej konstrukcji prawnej, będzie gwarantowało kandydatowi możliwość wyrażenia zgody w dogodny dla niego sposób i jednocześnie nie spowoduje w jakikolwiek sposób ograniczenia kręgu osób, którym przysługuje prawo kandydowania do organów. Zgoda kandydata w formie pisemnej może być wyrażona przed zebraniem wiejskim, wówczas kandydat nie musi być obecny osobiście na sali w trakcie wyborów. Zasadne jest jednakże przedstawienie samej zgody przez przewodniczącego na wspomnianym zebraniu. W ten sposób uniknie się podejrzeń o sfalszowanie podpisu kandydata. Za niesprzeczne z prawem należy uznać uregulowanie w statucie – zgłoszenia kandydatów w formie ustnej lub pisemnej i wyrażenie poparcia złożonymi podpisami w określonej przez statut liczbie mieszkańców.

Streszczenie

Autor porusza istotny problem związany z przeprowadzaniem procedury wyborczej do organów sołectwa – sołtys i rada sołecka. W opracowaniu przedstawiono praktyczny aspekt wyborów na przykładzie gminy Piwniczna Zdrój. Materia ta została odniesiona do regulacji zawartych w statutach jednostek pomocniczych. Wykazano również naruszenia samej procedury i odstępstwa od regulacji statutowych.

Słowa kluczowe: wybory, rada sołecka, sołtys, zebranie wiejskie.

Summary

The article discusses some vital issues of the election of village authorities – village administrator and village council. The paper illustrates practical facets of such elections drawing from the case of Piwniczne Zdrój commune. The matter has been referred to

regulations found in statutes of auxiliary entities. Some infringements of procedures and departures from statute regulations have also been covered in the paper.

Key words: elections, village council, village administrator, village assembly.

Bibliografia

- Abramowicz B., *Zebranie wiejskie jako przykład zgromadzeniowej formy uczestnictwa obywatelskiego – sprawozdanie z obserwacji*, „Samorząd Terytorialny” nr 6/2011.
- Malisz E., *Zebranie wiejskie jako organ stanowiący samorządu mieszkańców wsi. Nowe rozwiązania organizacyjno-prawne*, OMT nr 8–9/1986.
- Zawadzka B., *Glosa do wyroku NSA z 3.IX.1991 r. II SA 524/91*. [Dot. zarządzenia wyborów sołtysa], „Samorząd Terytorialny” nr 4/1992.

Wykaz aktów prawnych

- Ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 594)
- Ustawa Kodeks wyborczy z dnia 5 stycznia 2011 r. (Dz. U. Nr 21, poz. 112 ze zm.)
- Uchwała nr V/39/03 Rady Miasta i Gminy w Piwnicznej Zdroju z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie sołectwa Kokuska
- Uchwała nr V/40/03 Rady Miasta i Gminy w Piwnicznej Zdroju z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie sołectwa Zubrzyk
- Uchwała nr V/41/03 Rady Miasta i Gminy w Piwnicznej Zdroju z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie sołectwa Wierchomla Wielka
- Uchwała nr V/42/03 Rady Miasta i Gminy w Piwnicznej Zdroju z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie sołectwa Łomnica Zdrój
- Uchwała nr V/43/03 Rady Miasta i Gminy w Piwnicznej Zdroju z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie sołectwa Młodów
- Uchwała nr V/44/03 Rady Miasta i Gminy w Piwnicznej Zdroju z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie sołectwa Głębokie

Wykaz orzeczeń

- Wyrok NSA z dnia 13 kwietnia 1999 r. II SA 231/99, Biul. Inf. Pr. 1999 nr 3, str. 54, Legalis, Wokanda 1999 Nr 7, poz. 38
- Wyrok WSA z siedzibą w Rzeszowie z dnia 22 lutego 2008 r., II SA/Rz 412/07, Legalis
- WSA z siedzibą w Opolu z dnia 15 września 2009 r., II SA/Op 225/09
- Wyrok WSA z siedzibą w Lublinie z dnia 7 maja 2012 r., III SA/Lu 89/12, Legalis